

Θέμα 17ο: Σάββατο 25 / Κυριακή 26 Φεβρουαρίου 2023

ΘΕΛΕΙΣ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΠΡΩΤΟΣ;

(Πηγή: *Συναθλούντες*)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γνωστή προσευχή «Κύριε και Δέσποτα της ζωής μου...» που χρησιμοποιούμε τις ημέρες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ζητούμε απ' τον Θεό «πνεύμα... φιλαρχίας.. μη μοι δῶς» (=Κύριε, μην αφήσεις να αποκτήσω πνεύμα φιλαρχίας).

Η φιλαρχία είναι ένα μεγάλο αμαρτωλό πάθος που δημιουργεί και πολλά προβλήματα στις σχέσεις μας με τους άλλους. Για να καταλάβουμε καλύτερα πόσο καταστρεπτικό είναι αυτό το πάθος της φιλαρχίας, θα αρχίσουμε με μία αληθινή ιστορία.

ΔΙΗΓΗΣΗ

Βρισκόμαστε στο μεγάλο κράτος των Ασσυρίων στο 810 π.Χ. Η Ασσυρία ήταν μία τεράστια αυτοκρατορία, βόρεια της Βαβυλώνας, που εξουσίαζε πολλούς λαούς και περιλάμβανε αρκετές περιοχές της Ανατολής: Συρία, Ιράκ, Ιορδανία, Περσία κ.ά.. Πρωτεύουσα του κράτους των Ασσυρίων ήταν η Νινευί, μία πολύ μεγάλη αρχαία πόλη. Βασιλιάς της αυτοκρατορίας εκείνη τη χρονική περίοδο ήταν ο Σαμσί Αντάντ ο Ε΄ και είχε σύζυγό του τη βασίλισσα Σεμίραμι (Σαμουραμάτ). Πλούτος, στρατός πολύς, χλιδή, ανέσεις και διασκεδάσεις ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά της αυλής του βασιλιά Σαμσί. Κάτι όμως απασχολούσε τη βασίλισσα και το εκμυστηρεύτηκε στον πανίσχυρο αυτοκράτορα.

– Θα στο πω, αλλά θέλω να με καταλάβεις. Είναι αλήθεια ότι εδώ στο παλάτι ζω με χαρές, με ανέσεις, με όλου του κόσμου τα καλά. Έχω όμως ένα μεγάλο παράπονο: Εσύ εξουσιάζεις το βασίλειο μια ολόκληρη ζωή. Εγώ ούτε μια ημέρα.

– Τι είναι αυτά που λες! Όλα μαζί δεν τα έχουμε; Τι στερήθηκες; Μαζί δεν βασιλεύουμε και οδηγούμε τον λαό αυτό; Δεν είναι όλοι οι αυλικοί και οι υπηρέτες στις διαταγές σου;

– Δεν είναι το ίδιο. Εσύ είσαι που διοικείς. Εσύ είσαι ο αυτοκράτορας. Χρόνια τώρα εσύ κυβερνάς και το μέλλον το 'χεις μπροστά σου. Εσύ! Αυτή τη χαρά δεν μπορείς να μου τη δώσεις κι εμένα έστω για μία ημέρα;...

– Δεν γίνεται αυτό που λες. Ξέχασέ το και μην κάνεις πάλι λόγο.

– Άρα λοιπόν δεν με υπολογίζεις, ούτε με τιμάς και με αγαπάς όπως λες, αφού μ' αφήνεις να στενοχωριέμαι...! Δεν μου δίνεις τη χαρά να 'χω κι εγώ, όπως και εσύ, όλες τις εξουσίες έστω για μία ημέρα.

Ο βασιλιάς παρέμενε ανένδοτος, αλλά και η Σεμίραμις η βασίλισσα δεν παραιτήθηκε από την προσπάθειά της. Τη μια τον παρακαλούσε, την άλλη έδειχνε βαθιά λυπημένη και απογοητευμένη, την άλλη ήταν απαιτητική... Κι ήρθε η ώρα που ο βασιλιάς υποχώρησε επιτέλους και της έκανε το χατίρι και μάλιστα με τελετή κανονική, επίσημη!

– Θα γίνει όπως το θέλεις για μια μέρα. Αλλά μη μου ξαναζητήσεις τέτοιο πράγμα. Μεθαύριο κιόλας διέταξα να γίνει γενική συγκέντρωση των αξιωματούχων και της βασιλικής φρουράς. Από σήμερα θα τοιχοκολληθεί η νέα απόφαση στα κεντρικότερα σημεία της αυτοκρατορίας. Είσαι ικανοποιημένη;...

– Είμαι κι ανυπομονώ να το δω στ' αλήθεια, είπε, και το εσωτερικό της πλημμύρισε από εγωισμό και ικανοποίηση. Η φιλαρχία την είχε κυριεύσει. Τίποτα άλλο δεν την απασχολούσε από το να γίνει αυτή βασίλισσα. Και βέβαια είχε προετοιμάσει το πονηρό της σχέδιο...

Πλήθος λαού μαζεύτηκε το άλλο πρωί να παρακολουθήσει την τελετή παράδοσης της εξουσίας. Επιβλητική ακούστηκε η ανακοίνωση του Βασιλιά:

– Από αυτή την ώρα και για 24 ώρες θα γίνει στο ένδοξο κράτος των Ασσυρίων η Σεμίραμις, η γυναίκα μου, μονοκρατόρισσα. Θα έχει κάθε εξουσία δικαστική, εκτελεστική, στρατιωτική. Θα υπακούτε απόλυτα σε κάθε της διαταγή μόνο για μία μέρα. Σε 24 ώρες παύεται από τη θέση της και η εξουσία της θα ξαναγυρίσει σε μένα.

Ύστερα μίλησε και η Σεμίραμις:

– Η ημέρα αυτή είναι πολύ μεγάλης σημασίας για τη ζωή μου και για όλο το έθνος μας. Ευχαριστώ τον βασιλιά που μου δίνει κάθε εξουσία και που μου παρέχει τον θρόνο του.

Τέλειωσε η τελετή και ο βασιλιάς αποσύρθηκε. Η Σεμίραμις στο θρόνο έδινε διάφορες υποσχέσεις και διαταγές. Μέχρι που έθεσε σε εφαρμογή το πονηρό της σχέδιο. «Τώρα είναι η ώρα!», σκέφτηκε. «Εάν θανατωθεί ο βασιλιάς, δεν θα μου αφαιρεθεί ποτέ η εξουσία και θα είμαι εγώ βασίλισσα». Εμπρός λοιπόν! Θα ανακοινώσω την διαταγή με όλη μου την πειθώ...

– Γνωρίζω πολύ καλά ότι εάν λείψει ένα πρόσωπο, η Ασσυρία θα έχει αλματώδη ανάπτυξη. Πρέπει λοιπόν αυτή τη στιγμή χωρίς κανένα δισταγμό να συλλάβετε τον σύζυγό μου, τον πρώην αυτοκράτορα και να τον αποκεφαλίσετε αμέσως. Εμπρός, αυτή τη στιγμή! Και αλίμονο αν αρνηθείτε να υπακούσετε στη διαταγή μου, γιατί θα θανατωθείτε παραδειγματικά

πρώτα εσείς. Και έτσι έγινε το αποτρόπαιο έγκλημα και ικανοποιήθηκε το πάθος της φιλαρχίας της.

Η Σεμίραμις, αντί για μία ημέρα, βασίλευσε πολλά χρόνια και πολεμοχαρής όπως ήταν, έκανε πολλούς πολέμους και διάφορα έργα στο κράτος, τα οποία ικανοποιούσαν την κενοδοξία και τη φιλαρχία της. Σε εκστρατεία που έκανε εναντίον της Ινδίας με τεράστια στρατιά (3.000.000 πεζών, 500.000 ιππέων και 100.000 αρμάτων μάχης!), έπαθε συντριβή χάνοντας το 1/3 των δυνάμεων των στρατευμάτων της από τους ειδικά ασκημένους πολεμικούς ελέφαντες. Λένε πάλι, ότι καθώς διέσχιζε την έρημο στα δυτικά της Ινδίας, από την αφάνταστη ταλαιπωρία, την έλλειψη νερού, την πυρακτωμένη άμμο που φλόγιζε τα μάτια κι έπνιγε την ανάσα, και την παγερή νύχτα, γύρισε στη χώρα της με 20 άνδρες μονάχα.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Συγκλονιστικό περιστατικό. Κι όπως καταλάβατε, το ελάττωμα που πραγματικά ταλαιπωρούσε την δύστυχη βασίλισσα ήταν το φοβερό πάθος της φιλαρχίας.

1. Τι σημαίνει φιλαρχία; Πώς συμπεριφέρεται όποιος έχει αυτήν την αδυναμία; (...)

Το να θέλει κάποιος να είναι παντού και πάντα πρώτος. Αγαπά, με άλλα λόγια, το να άρχει, δηλαδή να εξουσιάζει. Να είναι ηγέτης και να έχει την πρώτη θέση σε όλα τα πεδία της ζωής των ανθρώπων. Στο κράτος, στην κοινωνία, στη δουλειά του, στην υπηρεσία του. Πρώτος στην παρέα, ανάμεσα στους φίλους του. Να είναι πάντα αυτός αρχηγός στο παιχνίδι, στο ποδόσφαιρο, την ομάδα. Πρώτος μέσα στην οικογένεια του. Όλοι να του αναγνωρίζουν πρωτεία τιμής. Ότι είναι ο καλύτερος, ο ικανότερος, ο εξυπνότερος, αυτός που μιλάει πιο όμορφα, που ξέρει να διαχειρίζεται πρόσωπα και καταστάσεις καλύτερα από τους άλλους. Πάντα πρώτος! Όλοι οι άλλοι δεύτεροι, τελευταίοι, μετά από αυτόν. Κάπως έτσι συμπεριφέρεται ο φίλαρχος, αυτός που φιλεί (=αγαπά) την πρωτιά.

2. Γιατί όμως είναι τόσο κακό να θέλει κάποιος να είναι πρώτος, αν το αξίζει, αν έχει ικανότητες να οδηγεί τους άλλους; (...)

Δεν είναι κακό το να είναι κανείς αρχηγός των υπολοίπων συνανθρώπων του. Άλλωστε χρειαζόμαστε ηγέτες για να κυβερνούν τα κράτη και τους λαούς. Υπάρχουν δικαστές που δικάζουν, έχουν εξουσία. Μέσα στην Εκκλησία έχουμε επισκόπους και ιερείς που έχουν ευθύνη να καθοδηγούν ανθρώπινες ψυχές. Σε όλες τις υπηρεσίες του κράτους έχουμε διευθυντές, προϊσταμένους που είναι αρχηγοί των υπαλλήλων τους και τους κατευθύνουν, δίνουν εντολές. Μέσα στην οικογένεια έχουμε τον πατέρα, την μητέρα που κυβερνούν και κατευθύνουν τα παιδιά τους.

Αν πάμε λίγο πιο παλιά, στην δημιουργία των πρώτων ανθρώπων από τον Θεό, τον Αδάμ και την Εύα, θα δούμε ότι ο Θεός έδωσε στον Αδάμ το χάρισμα να άρχει, να εξουσιάζει πάνω στα άλλα δημιουργήματα Του. Ο άνθρωπος εξουσίαζε τα ζώα, τα πουλιά, τα ψάρια της θάλασσας, όλη την γη. Πρόκειται για το λεγόμενο «αρχικόν», δηλαδή το προσόν να επιβάλλεται και να άρχει ο άνθρωπος.

Τότε που βρίσκεται το κακό; Στο γεγονός ότι αυτό το χάρισμα, το «αρχικόν» που είχε ο άνθρωπος, αλλοιώθηκε από την αμαρτία και συγκεκριμένα από την ρίζα όλων των κακών που είναι ο εγωισμός, η υπερηφάνεια. Και από τότε, από προσφορά και διακονία μεταβλήθηκε σε πάθος και μανία για την απόκτηση εξουσίας ακόμη και με αθέμιτα μέσα. Ένας μεγάλος άγιος της Εκκλησίας μας, ο ιερός Χρυσόστομος γράφει: «Δεινόν η φιλαρχία», «δεινόν, και ψυχήν ικανόν απολέσαι». Μπορεί να καταστρέψει πλήρως την ψυχή, να την οδηγήσει μακριά από τον Θεό, να κάνει τον άνθρωπο θηρίο, που θα καταπίνει όλους στο πέρασμά του.

Ο διάβολος ήθελε να στήσει τον θρόνο του πάνω απ' τον θρόνο του Θεού, να γίνει δηλαδή εξουσιαστής του κόσμου, γι' αυτό και έχασε τη λαμπρότητα του και έγινε σκοτεινός άγγελος.

Ακόμη, η φιλαρχία χωρίζει τους ανθρώπους, διώχνει την αγάπη, την ενότητα, την ειρήνη. Τυφλώνει και καταστρέφει τον άνθρωπο! Μάλιστα κάποιοι φθάνουν να πολεμούν και να κάνουν κακό σε συνανθρώπους τους, να σκοτώνουν και να αιματοκυλούν τον κόσμο για να πάρουν την εξουσία, όπως η βασίλισσα Σεμίραμις. Ο Χίτλερ π.χ. ήθελε να κατακτήσει τον κόσμο και οδήγησε στον θάνατο εκατομμύρια ανθρώπους. Όσοι άνθρωποι κυριεύτηκαν από την φιλαρχία, και οι ίδιοι καταστράφηκαν και πολλούς άλλους έβλαψαν. Πόσοι πόλεμοι έγιναν από τα αρχαία χρόνια για την εξουσία και ζημίωσαν ολόκληρους λαούς, όπως π.χ. οι Αθηναίοι που θέλησαν να ηγεμονεύσουν στην Ελλάδα και προκάλεσαν 10ετή εμφύλιο πόλεμο και καταστράφηκαν. Ή αργότερα οι Σπαρτιάτες με τους Θηβαίους. Επίσης το 1821 παρά λίγο να χαθούν όλα, από το «σαράκι» της φιλοπρωτίας και φιλαρχίας, δηλαδή ποιος θα είναι ο πρώτος και ο κυβερνήτης ανάμεσα στους άλλους.

Αυτά δεν αφορούν μόνο στον κόσμο των μεγάλων. Υπάρχουν παιδιά της ηλικίας σας που απαιτούν να είναι οι αρχηγοί στην ομάδα, να κανονίζουν το παιχνίδι. Ποιοι θα παίξουν, ποιοι θα είναι στον πάγκο. Παίρνουν όλες τις πρωτοβουλίες μέσα στον αγώνα, δεν δίνουν πάσες, κάνουν «ατομιστίες». Θέλουν να τους επαινούν και να τους δοξάζουν όλοι. Και δεν υποχωρούν, κι ας καταλήξουν σε καυγάδες και χτυπήματα. Ή μέσα στην οικογένειά τους λένε ότι «εγώ είμαι αρχηγός στο σπίτι» κι ας υπάρχουν και μεγαλύτεροι στο σπίτι, τα θέλουν όλα δικά τους, αδιαφορώντας συχνά για τους άλλους. Στο σχολείο επίσης γίνονται ανταγωνισμοί μεταξύ συμμαθητών. «Εγώ να γίνω πρόεδρος στην τάξη», «να είμαι ο καλύτερος και πρώτος μαθητής», «να οργανώσω πάρτι, εκδρομές», «εγώ θα είμαι αρχηγός στην παρέα» και δημιουργούνται έτσι

αντιζηλίες, μίσση, τσακωμοί κτλ... Επομένως η φιλαρχία είναι πάθος επικίνδυνο με πολύ άσχημες συνέπειες.

3. Υπάρχει θεραπεία; Τι πρέπει κανείς να κάνει για να αντιμετωπίσει αυτό το πάθος;(…)

Ασφαλώς και υπάρχει θεραπεία. Δεν είναι ανίατο και αθεράπευτο το πάθος αυτό.

- Το πιο δυνατό αντίδοτο είναι η ταπείνωση. Να μην επιδιώκεις την πρώτη, αλλά την τελευταία θέση. Άλλωστε δεν είναι η θέση που δίνει αξία στον άνθρωπο, αλλά η αρετή. Να ξέρεις να υποχωρείς όταν πρέπει. Να δίνεις πάσες, για παράδειγμα στο ποδόσφαιρο, ακόμη κι αν είσαι ο καλύτερος. Και τότε θα κερδίσει η ομάδα. Αν όχι πάντα στον αγώνα, πάντως σίγουρα θα είναι κερδισμένη σε ενότητα, σε ειρήνη, σε ποιότητα, σε ομαδικότητα.
- Ας διδασκόμαστε από το παράδειγμα του Κυρίου. Ο Κύριος Ιησούς είπε: «ο θέλων πρώτος είναι, έστω πάντων έσχατος». Όποιος θέλει να είναι πρώτος απ' όλους ας είναι ο τελευταίος απ' όλους. Αλήθεια, το έχουμε δει στην πράξη ότι όποιος είναι ο τελευταίος, ο πιο ταπεινός, που εξυπηρετεί όλους τους άλλους, αυτός που τους φροντίζει, τους αγαπά, τους βοηθά στα μαθήματα, αυτός που κάνει παρέα σε μοναχικά παιδιά, αυτός που όλους τους καταδέχεται και δεν περιφρονεί κανέναν, αυτός τελικά είναι και ο πιο αγαπητός. Τελικά είναι ο πρώτος, που κατέχει την πρώτη και πιο τιμητική θέση στις συνειδήσεις και τις καρδιές των φίλων, συμμαθητών, καθηγητών, συγγενών, όλων των ανθρώπων που βρίσκονται στο περιβάλλον του. «Μη σου φαίνεται δύσκολο αυτό και βαρύ. Είναι ένα ουδέν εμπρός εις εκείνο που έκανε προς ημάς ο Δεσπότης Χριστός. Ενώπιον των Αγγέλων έσκυψε και έβαλε μετάνοια από του ουρανού εις την γη – και “έκλινεν ουρανούς και κατέβη”», έλεγε ένας μεγάλος ασκητής του Αγίου Όρους, ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής.
- Να αντιμετωπίζουμε σωστά το όλο ζήτημα. Δηλαδή δεν είναι κακό να είναι κάποιος πρώτος, να θέλει να κατευθύνει τους άλλους, αρκεί να το επιθυμεί πράγματι για το καλό των υπολοίπων και όχι για τον εαυτό του. Να το επιδιώκει, αν το επιθυμεί με σωστό και δίκαιο τρόπο, χωρίς να αδικήσει κανέναν. Πρέπει να έχει πνεύμα προσφοράς και θυσίας. Να αρνείται πολλά πράγματα του εαυτού του για την ωφέλεια των συνανθρώπων του. Όποιος θέλει να είναι πρώτος ας αφήνει τον Θεό να τον κάνει πρώτο. Να ξέρει μάλιστα ότι αυτό είναι ευθύνη και θα δώσει λόγο, θα απολογηθεί γι' αυτό στον Θεό. Αν ό,τι έκανε, το έκανε από αγάπη και με σωστό τρόπο.

Σε λίγες εβδομάδες θα παρακολουθήσουμε τον Κύριο στην πορεία Του προς το Πάθος. Εκεί, στον δρόμο προς τα Ιεροσόλυμα, κι ενώ ο Θεάνθρωπος μιλούσε στους μαθητές Του για τα φοβερά παθήματα που πρόκειτο να υποστεί, ο Ιάκωβος κι ο Ιωάννης, πλησίασαν τον Κύριο και

Του ζήτησαν τιμές και αξιώματα. Του ζήτησαν να καθίσουν δεξιά και αριστερά στον βασιλικό θρόνο του! Μόλις αντιλήφθηκαν το αίτημα των δύο οι άλλοι δέκα, αγανάκτησαν κι άρχισαν όλοι να φιλονικούν. Βέβαια είναι κατανοητή αυτή τους η εκτροπή. Διότι δεν είχαν λάβει ακόμη την Χάρη του Αγίου Πνεύματος και γι' αυτό διακατέχονταν από μάταιη φιλοδοξία, αντιζηλίες και πνεύμα ανταγωνισμού. Ο Κύριος όμως με μεγάλη υπομονή αντιμετώπισε τη φιλοδοξία των μαθητών και στοργικά τους είπε: Όσοι θέλουν να δοξαστούν πρέπει πρώτα να ταπεινωθούν, να αγιαστούν και να θυσιαστούν. Και δίδαξε έτσι όλους μας ότι ο δρόμος προς την αληθινή δόξα ξεκινάει από τα ανηφορικά μονοπάτια της ταπείνωσης, της αγιότητας και της θυσίας. Αυτή είναι η πραγματική δόξα, η δόξα του Κυρίου και των Αγίων της Εκκλησίας μας, δόξα αιώνια και αληθινή.

Ας αγωνιζόμαστε λοιπόν να μην αρρωστήσουμε από το πάθος της φιλαρχίας και ας παρακαλούμε τον Θεό, όπως ο άγιος Εφραίμ ο Σύρος: «Κύριε και Δέσποτα της ζωής μου, πνεύμα... φιλαρχίας... μη μοι δῶς».

ΣΥΝΘΗΜΑ: Θέλεις να είσαι πρώτος; Γίνε ταπεινός.